

Dinamika svetovne industrije maziv – vpliv tehnoloških sprememb na tržne trende, regije in skupine izdelkov

Lutz LINDEMANN, Apu GOSALIA

■ Uvod

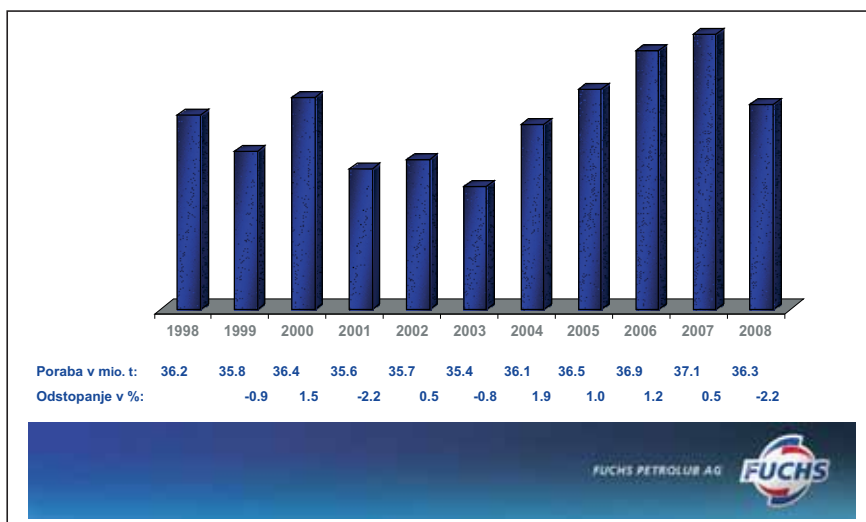
Svetovna industrija maziv se je v zadnjem desetletju glede velikosti tržišča, trendov količine in kvalitete glavnih skupin izdelkov in značilnih regionalnih vzorcev porabe izredno spremenila.

Regionalni razvoj tržišča je odvisen od številnih faktorjev, kot so motorizacija, prevoženi kilometri, konstrukcijski podatki, industrijska proizvodnja, vendar tudi splošna ekonomska aktivnost ter tehnični napredek in vedenje potrošnikov.

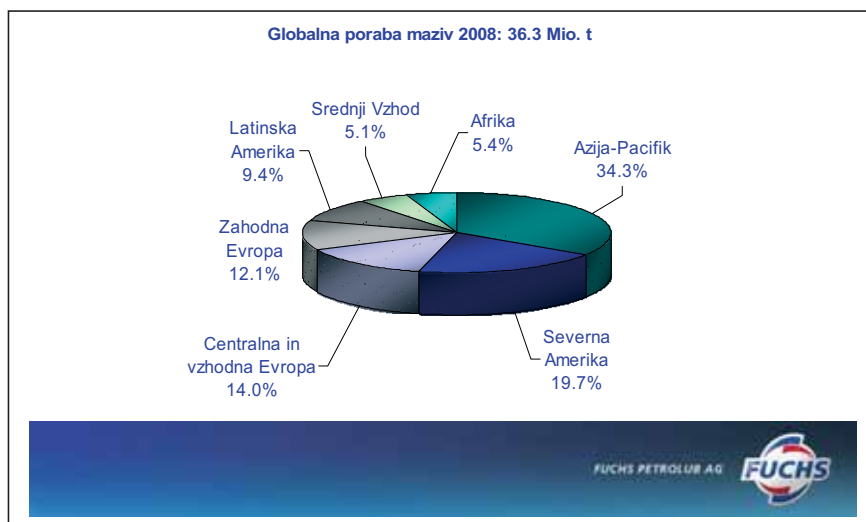
Učinkovitost maziva bo tudi naprej imela velik vpliv. Vse vrste naprednih kvalitetnih maziv bodo v prihodnosti spremenile svetovno porabo maziv – s pomembnimi razlikami med regijami in specifičnimi izdelki.

Glavni namen prispevka je podrobnejši pregled razvoja porabe maziv na svetovnem in regionalnem tržišču v zadnjem desetletju. Poudarjen bo dosednji in prihodnji vpliv tehnoloških sprememb in spremenjenega vedenja potrošnikov na smer in obseg

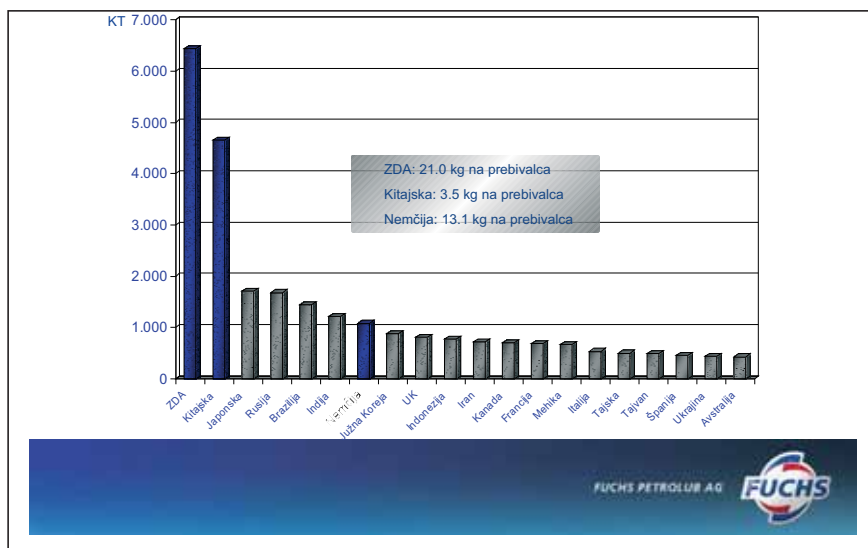
Dr. Lutz Lindemann, Apu Gosalia, FUCHS PETROLUB AG, Mannheim, Nemčija

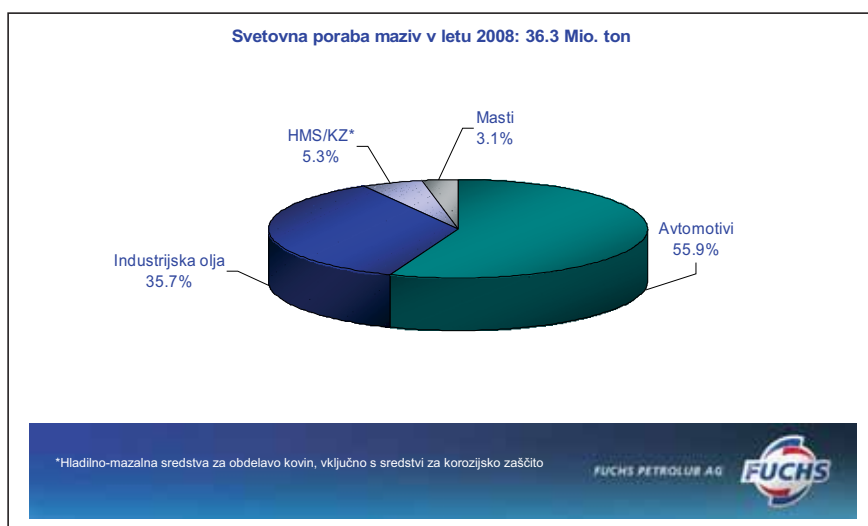
Slika 1. Razvoj svetovne porabe maziv (brez olj za ladje)

Slika 2. Globalna poraba maziv po regijah

Slika 3. Vodilnih 20 porabnikov maziv

Slika 4. Svetovna poraba maziv po skupinah izdelkov

porabe glavnih skupin izdelkov, na primer olj in tekočin za motorna vozila, industrijskih maziv, tekočin za obdelavo kovin (vključno s sredstvi za korozijsko zaščito) in masti.

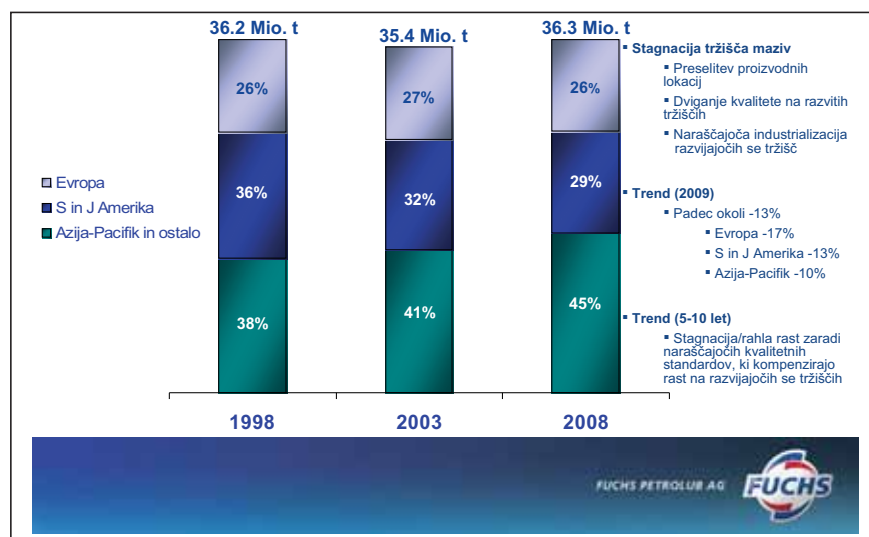
■ Svetovno tržišče maziv

Razvoj svetovne porabe maziv, ne upoštevajoč olj za ladje, priča o jasnem kontinuiranem okrevanju med leti 2003 in 2007.

Zanimivo je, da je bilo leta 2008 zmanjšanje porabe za 2,2 %, enako kot tudi ob zadnji svetovni ekonomski recesiji leta 2001 (po napadih 11. septembra).

Regionalna razčlenitev povpraševanja po mazivih v letu 2008 kaže, da je Azija - Pacifik največji regionalni

trg in že zdaj predstavlja 1/3 svetovnih količin, sledi pa Severna Amerika.

Slika 5. Regionalni razvoj svetovnega tržišča maziv

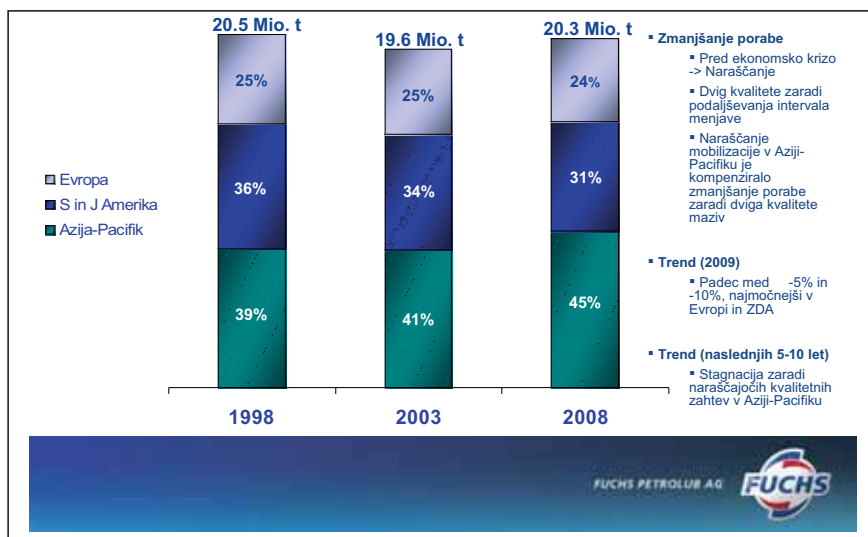
V svetovni razvrstitvi držav so ZDA še vedno največje svetovno tržišče maziv, ki mu sledita Kitajska in Japonska, vodilnih 20 držav pa je v letu 2008 zabeležilo blizu 75 % svetovne porabe maziv.

Če bi porabnike maziv razvrstili po porabi na prebivalca, bi samo za ZDA veljalo, da imajo kot največji porabnik tudi največjo porabo maziv na prebivalca. Zanimivo, druga največja porabnica maziv na svetu, to je Kitajska, ima s 3,5 kg med vodilnimi 20 državami drugo najnižjo porabo maziv na prebivalca, tako da je jasno, kaj to pomeni glede potenciala rasti v prihodnosti.

Pri razčlenitvi svetovne porabe maziv glede na skupine izdelkov prevladujejo avtomotivi, ki predstavljajo kar 56-odstotni delež v skupni porabi. Industrijska olja (vključno s procesnimi olji), hladilno-mazalna sredstva za obdelavo kovin (vključno s sredstvi za korozijsko zaščito) in masti predstavljajo preostalih 44 % svetovne porabe maziv. Seveda se navedeni deleži med posameznimi regijami močno razlikujejo. Najnižji delež avtomotivov je s 43 % v Zahodni Evropi, medtem ko je najvišji na Bližnjem vzhodu, kjer predstavlja približno 73 % celotne porabe maziv.

■ Razvoj po regijah in skupinah izdelkov

Svetovna poraba maziv med letoma 1998 in 2008 miruje na ravni 36

Slika 6. Regionalni razvoj avtomotivov

milijonov ton. Vendar podrobnejši pregled dinamike porabe maziv na regionalnih tržiščih v zadnjem desetletju kaže, da količinsko Evropa in obe Ameriki izgubljata, področja Azije in Pacifika ter preostanka sveta pa pridobivajo in imajo danes 45-odstotni delež svetovne porabe.

Glavni poudarki razvoja svetovne porabe maziv v zadnjem desetletju so premestitev proizvodnih lokacij, dvig kvalitete maziv na razvitih tržiščih in naraščanje industrializacije na nastajajočih tržiščih.

Za leto 2009 predvidevamo znižanje svetovne porabe maziv za 12 do 13 %, pri čemer naj bi bil padec v Evropi 17 %, v obeh Amerikah 10 % in v Aziji in Pacifiku 10 %.

Dolgoročno, to je v naslednjih 5–10 letih, bo na svetovni ravni poraba maziv še naprej stagnirala ali pa le minimalno naraščala, kar bo posledica naraščajočih kvalitativnih zahtev, ki bodo bolj ali manj izravnale naraščanje količin na nastajajočih tržiščih.

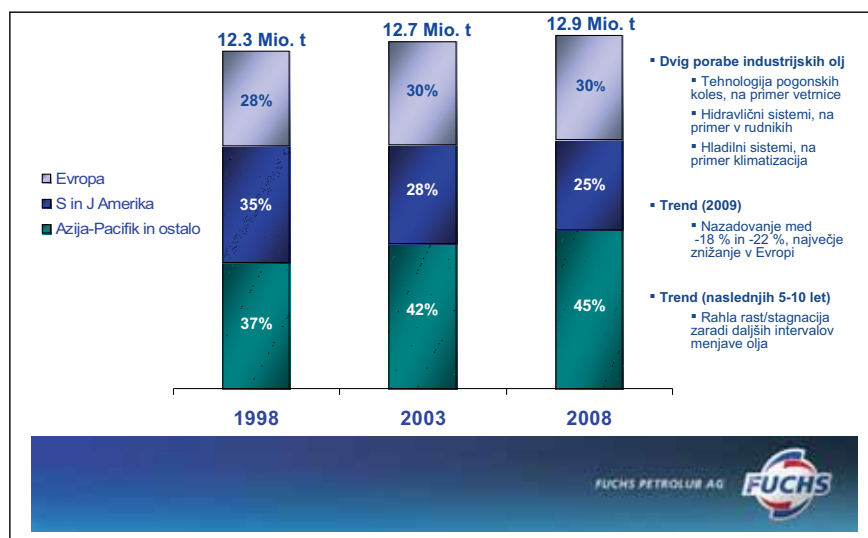
Podobno kot skupni razvoj porabe v zadnjih desetih letih je tudi količina avtomotivov med leti 2003–2007 naraščala (in se zmanjšala le leta 2008), saj je bila manjša poraba kot posledica podaljšanih intervalov menjave olja (predvsem v Evropi) nadomeščena z naraščajočo mobilizacijo in motorizacijo (predvsem v Aziji in Pacifiku).

Zaradi tega v letu 2009 pričakujemo neproporcionalno zmanjšanje svetovne porabe avtomotivov med 5 in 10 % (večinoma v Evropi in ZDA).

Dolgoročno bo tržišče avtomotivov stagniralo zaradi počasi naraščajočih kvalitativnih zahtev tudi v Aziji in Pacifiku ter preostanku sveta.

Industrijska olja so edina skupina, kjer se je poraba v zadnjih desetih letih povečala, večinoma zaradi tehnologije pogonskih koles (na primer energija vetra), potreb po hidravličnih sistemih (na primer v rudarstvu) in hladilnih sistemov (na primer klimatizacija).

Zato bo v letu 2009 prav v tej skupini izdelkov največji padec porabe, in

Slika 7. Regionalni razvoj industrijskih olj

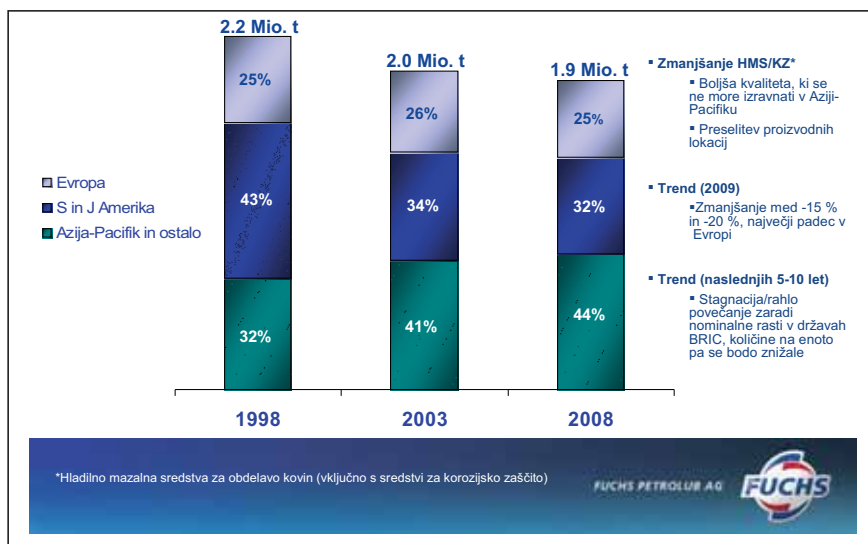
sicer med 18 in 22 %, zlasti zaradi velikega zmanjšanja v Evropi.

Na svetovnem tržišču industrijskih maziv se bodo količine v naslednjih 5–10 letih le zmerno povečale, morja zaradi podaljšanih intervalov menjave olja celo nekoliko zmanjšale.

Na svetovnem tržišču hladilno-mazalnih sredstev za obdelavo kovin in sredstev za korozijsko zaščito so se količine v zadnjih desetih letih najbolj zmanjšale. To je večinoma posledica velikega napredka v kvaliteti, iz tega izhajajočih manjših količin pa niso mogle nadomestiti naraščajoče potrebe v Aziji in Pacifiku.

V letu 2009 je pričakovan padec med 15 do 20 %, večinoma zaradi Evrope, pri čemer je padec večji pri hladilno-mazalnih sredstvih za obdelavo kovin (močna povezava z avtomobilsko industrijo) kot pri sredstvih za korozijsko zaščito (ekonomska kriza se odraža v podaljšanju časa skladiščenja izdelkov, to pa pomeni večjo potrebo po sredstvih za korozijsko zaščito).

Dolgoročno bo poraba hladilno-mazalnih sredstev za obdelavo kovin in sredstev za korozijsko zaščito na svetovnem tržišču stagnirala ali se bo v najboljšem primeru celo zmerno povečala zaradi nominalne rasti v državah BRIC, kar pa bo potekalo v manjši razsežnosti kot v preteklosti, kajti količina maziv na enoto se bo zaradi vpliva kvalitete zmanjševala.

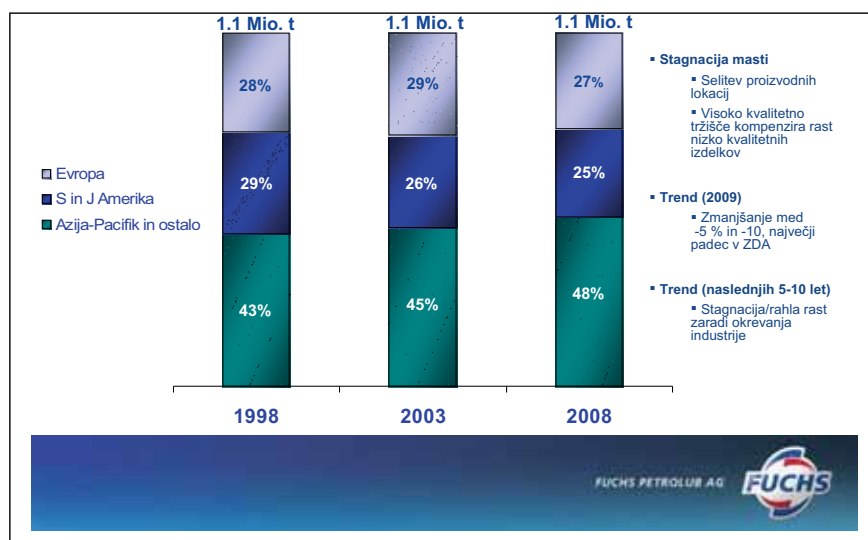

Slika 8. Regionalni razvoj sredstev za obdelavo kovin (vključno s korozijsko zaščito)

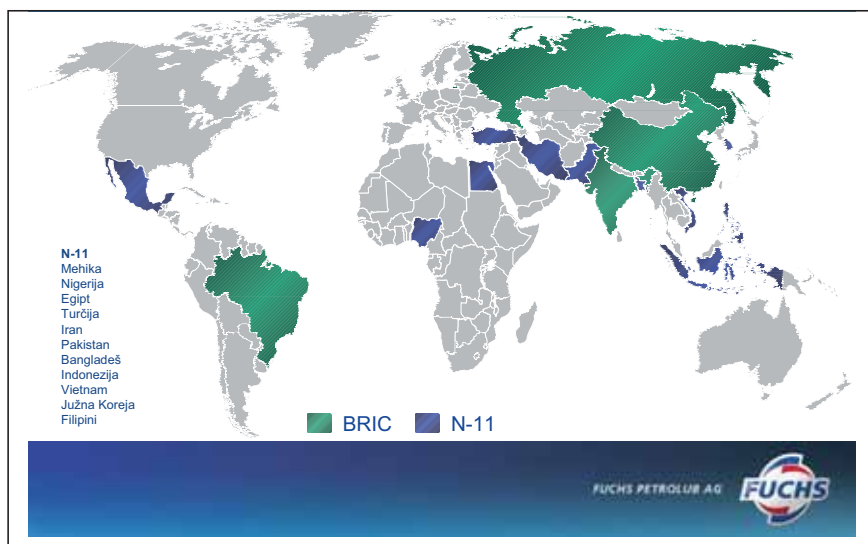
Poraba masti na svetovnem tržišču je ostala na točno enakem količinskem nivoju, začeniši z letom 1998, preko leta 2003 do leta 2008, zlasti ker je poraba na visoko kvalitetnih tržiščih (kar pomeni nižje količine) na eni strani popolnoma kompenzirala naraščanje količin masti nižje kvalitete.

Za leto 2009 je na svetovnem tržišču pričakovano zmanjšanje porabe masti med 5 % in 10 %, pri čemer bo največji padec v ZDA.

V naslednjih 5–10 letih se bomo morda soočili z nadaljnjo stagnacijo, morda z rahlim naraščanjem količin, ko se bo industrija rešila iz krize.

Slika 9. Regionalni razvoj masti

Slika 10. Nastajajoča tržišča, BRIC in Next- 11 (naslednjih 11)

Trendi na tržišču BRIC in N-11 (= Next-11, naslednjih 11)

BRIC je danes dobro poznana okrajšava, ki se nanaša na štiri države: Brazilijo, Rusijo, Indijo in Kitajsko, in je bila prvič vidno uporabljena v investicijskih tezah Goldman Sachs (GS) leta 2003. Države BRIC so bile imenovane kot najbolj hitro razvijajoče se države z največjim ekonomskim potencialom do leta 2050.

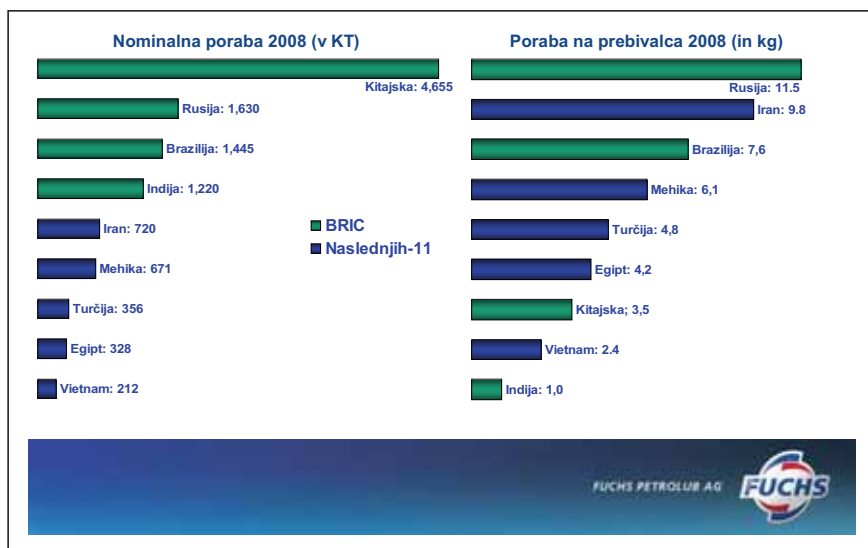
Celo v letu 2008 se je predpostavka izkazala za pravilno, saj so vse države BRIC kljub svetovni ekonomski recesiji objavile ekonomsko rast, podobno kot leta 2001/2002.

V letu 2005 je GS razpravljal o naslednjih držav BRIC, poznanih tudi

kot N-11. Čeprav se razlikujejo tako geografsko kot ekonomsko, ima teh 11 držav skupne odlike, ki pričajo o njihovem ekonomskem potencialu, saj združujejo značilnosti hitro naraščajočega prebivalstva s pomembno industrijsko kapaciteto.

Verjamemo, da so glede potenciala rasti prodaje maziv v prihodnosti še zlasti obetavne Mehika, Egipt, Turčija, Iran in Vietnam.

Če porabo maziv na izbranih nastajajočih tržiščih razvrstimo na osnovi nominalne porabe in porabe na prebivalca, je še veliko bolj očitno tisto, kar je bilo prej navedeno za svetovno tržišče: Kitajska je količinsko daleč

Slika 11. Razvrstitev potreb po mazivih – nastajajoča tržišča

največji porabnik maziv in ima trikrat večjo porabo kot druga na lestvici, to je Rusija. Vendar je Kitajska le na sredini spodnjega dela razvrstitve porabe maziv na prebivalca (s porabo 3,5 kg), kjer vodi Rusija (s porabo 11,5 kg na prebivalca). Največja razlika med obema razvrstitvama je pri Indiji, ki ima količinsko porabo 1,2 milijona ton, porabo na prebivalca pa le 1 kg. Lahko bi se odločili, da porabo 6 kg na prebivalca v Mehiki – novo industrializirani državi med N-11 – vzamemo kot referenčno točko imerilo za višino porabe. Turčija, Egipt, Kitajska, Vietnam in Indija – trenutno imajo vse nižjo porabo na prebivalca – lahko s časom dosežejo podobno porabo na prebivalca. V tem primeru bi bil njihov potencial rasti porabe maziv velikanski:

Turčija: + 30 %
 Egipt: + 50 %
 Kitajska: + 75 %
 Vietnam: +150 %
 Indija: +500 %

■ Pogled v prihodnost

V zadnjih nekaj letih so globalizacija, stalna koncentracija in konsolidacija spremenile globalno strukturo in naravo industrije maziv – tako kot celotna kemična industrija je še vedno precej razdrobljena – število proizvajalcev maziv se je z okoli 1.700 sredi 90-ih let znižalo na le nekaj več kot 720 konec leta 2005.

Če upoštevamo trenutne dogodke, bomo v prihodnosti nedvomno doživeli zaostreno konkurenco, več spre-

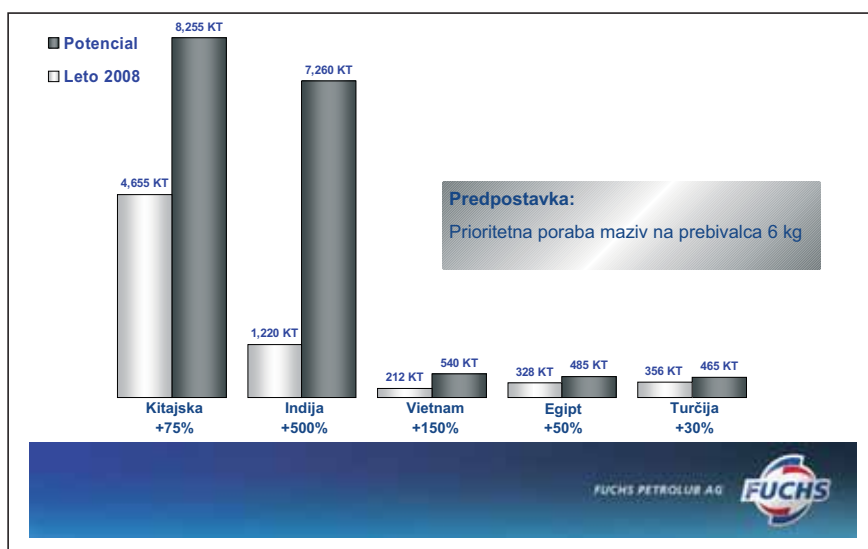
memb in bistveno manj igralcev.

V obetajočih N-11 in državah BRIC so v zadnjih letih dominantne lokalne multinacionalke v državni lasti začele pohod »na zahod« in delovati mednarodno (na primer PETROCHINA in SINOPEC vodita zelo agresivno strategijo M & A in odkupujeta pravice za izkoriščanje, naftna polja in pristanišča, zlasti na drugih manjših, razvijajočih se tržiščih). Po drugi strani so države BRIC in N-11 tudi same začele proces odpiranja svojih trgov za tujo mednarodno konkurenco.

Zato se bodo razvrstitve v prihodnosti zagotovo spremenile in večje vertikalno povezane naftne družbe, pa tudi neodvisni proizvajalci maziv, bodo imeli priložnost za povečanje svojega deleža, kar bo ponovno izzvalo nadaljnjo tekmo za količine in kvalitetna maziva, ki jih bodo uporabljali v teh regijah.

Literatura

- [1] Global Strategic Marketing, FUCHS PETROLUB AG, October 27, 2009.
- [2] "The N-11: More Than an Acronym" – Goldman Sachs study of N11 nations, Global Economics Paper No: 153, March 28, 2007.
- [3] "Dreaming with BRICs" / "How Solid Are the BRICs?" – Jim O'Neill, Head of Global Economic Research, Global Economics Paper No. 99, October 1, 2003 / Global Economics Paper 134, December 1, 2005
- [4] "The Impact of Recession on the Global Lubricants Industry" – KLINE & Company, August, 2009.

Slika 12. Potencial porabe maziv – nastajajoči trgi

VENTIL
 REVUIA ZA FLUIDNO TEHNIKO, AVTOMATIZACIJO IN MEHATRONIKO

telefon: + (0) 1 4771-704
 telefaks: + (0) 1 4771-761
<http://www.fs.uni-lj.si/ventil/>
 e-mail: ventil@fs.uni-lj.si